

FÅNGE I NÄTET

Övning i källkritik

1. VAD?

I den här övningen får eleverna träna på att söka, granska och tolka information från olika typer av källor på internet. Därefter ges de möjlighet att reflektera kring vilka källor som är trovärdiga och varför vissa är mer tillförlitliga än andra.

I uppgiften får eleverna värdera källor som innehåller information om situationen i Venezuela. De ska söka svar på vad som var orsaken till demonstrationerna i februari 2014. Uppgiften är konstruerad för att skapa konflikt mellan olika perspektiv. Vissa elever får söka i källor som är positiva till regimen, andra får söka i källor som är kritiska. På så vis tvingas de förhålla sig oförenliga beskrivningar av verkligheten.

2. HUR?

Utgångspunkter

Vi lever i ett informationssamhälle. De senaste årens teknikutveckling har ökat tillgången till information. Det ställer krav på oss som medborgare. Medie- och informationskunnighet blir allt viktigare.

I den här övningen får eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att söka och värdera information. Genom att låta eleverna börja med att ta del av olika källor, utan någon förförståelse för ämnet och utan källkritiska verktyg, kommer de få problem med tendentiösa källor. Problemet blir en bra utgångspunkt för fortsatt arbete med källkritik och informationsökning.

Förberedelser

Övningen kräver tillgång till datorer och internet.

Genomförande

Övningen består av tre olika dokument och är uppdelad i fyra steg. Börja med att dela in klassen i grupper om fyra. Låt dem därefter dela upp sig i par inom gruppen (researchgrupper). Det är researchgrupperna som ska söka information och resultatet ska sedan presenteras i den lite större gruppen.

Uppgiften ser likadan ut för båda researchgrupperna – men källorna skiljer sig åt. Den ena researchgruppen får bara källor som ger en positiv bild av regimen i Venezuela och är kritisk mot demonstranterna. Den andra gruppen får källor som ger en mer negativ bild av regimen.

Syftet är att ställa dessa bilder mot varandra och låta eleverna komma fram till vilken bild som är mest korrekt. Varje grupp får samma frågor:

- 1. Vad hände i februari/mars?** Sammanfatta kort händelseförloppet. Vilka parter var inblandade i konflikten? Och vad var bakgrunden till demonstrationerna?
- 2. Vilken bild av Venezuela framträder i källorna?** Hur är situationen politsikt och ekonomiskt i Venezuela? Är det ett bra land? Eller ett land med stora problem?

FÅNGE I NÄTET

Övning i källkritik

Researchgrupp 1 får följande källor:

- <http://www.flamman.se/kuppforsok-i-venezuela>
- <http://www.flamman.se/konflikten-hardnar-i-venezuela>
- <http://www.proletaren.se/utrikes-latinamerika/pressat-usa-underblaser-venezuelavald>
- <http://handsoffvenezuela.wordpress.com>

Researchgrupp 2 får följande källor:

- <http://www.dn.se/nyheter/varlden/oppositionsledare-jagas-i-venezuela/>
- http://www.svd.se/nyheter/utrikes/protester-i-venezuela-kravde-liv_3287470.svd
- <https://www.youtube.com/watch?v=GF9DtCAT-Rg>
- <http://www.cubademocraciayvida.org/web/article.asp?artID=24824>

STEG 1. Dela in klassen i grupper (stora gruppen). Se därefter till att varje grupp delar upp sig i par (researchgruppen). Dela ut uppgiftsbeskrivningar till grupperna, så att varje researchgrupp har varsin (men i olika versioner). Researchgrupperna arbetar enskilt och försöker besvara sina frågor genom att använda källorna som de fått.

STEG 2. När researchgrupperna har sökt information ska de presentera vad de har kommit fram till i "stora gruppen". När båda researchgrupperna har presenterat sina svar diskuteras de olika bilderna av Venezuela. Vilka likheter och skillnader framkommer? Och vems bild av Venezuela är mest korrekt?

STEG 3. Därefter återgår de till sina researchgrupper för att analysera sina källor. De undersöker trovärdigheten genom att svara på:

- Vem står bakom sidan? Ta reda på så mycket ni kan om organisationen, personen eller myndigheten som står bakom informationen
- Finns det risk för att informationen är vinklad på något sätt? Kan ni se det? I så fall hur?
- När tillkom informationen? Är den ny eller gammal?
- Är källan beroende av någon annan källa? Hänvisar den till någon annan sida, rapport, artikel, uttalande?

STEG 4. Eleverna återsamlas i gruppen och presenterar vad de har kommit fram till om sina källor. Avslutningsvis diskuterar de:

- Vilka källor är mest trovärdiga och varför tycker ni det?
- Vem som helst med en dator och internetuppkoppling kan lägga upp information på internet. Vilka är för- och nackdelarna med det?
- Hur kan man gå tillväga när man söker information för att vara säker på att den som man hittar är trovärdig?

Avslutning

Eleverna presenterar vad de har kommit fram till i sina grupper. Sammanfatta deras slutsatser och gå igenom diskussionsfrågorna i steg fyra gemensamt.

När eleverna börjat bli medvetna om hur problematiskt det kan vara att söka och värdera information kan det vara en bra idé att börja undervisa om källkritik. Utgå till exempel från skolverkets Kolla källan: <http://www.skolverket.se/skolutveckling/itiskolan/kollakallan>

3. VARFÖR?

Läroplanen för gymnasieskolan – skolans värdegrund och uppgifter

- ”Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna
- ”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla.”
- ”Eleverna ska också kunna orientera sig i en komplex verklighet med stort informationsflöde och snabb förändringstakt. Deras förmåga att finna, tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktig.”

Centralt innehåll i samhällskunskap 1a1

- “Metoder för att kritiskt bearbeta information, till exempel källkritik”

Centralt innehåll i samhällskunskap 1b

- “Samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder i samband med under sökningar av samhällsfrågor och samhällsförhållanden. Exempel på metoder för att samla in information är intervju, enkät och observation. Exempel på metoder för att bearbeta information är statistiska metoder, samhällsvetenskaplig textanalys, argumentationsanalys och källkritik.”

Centralt innehåll i svenska 1

- “Grundläggande källkritik”